Arolygiaeth Ei Mawrhydi dros Addysg a Hyfforddiant yng Nghymru
Her Majesty's Inspectorate for Education and Training in Wales

Adroddiad ar

Ysgol Goronwy Owen
Benllech
Ynys Môn
LL74 8SG

Dyddiad yr arolygiad: Hydref 2019

gan

Estyn, Arolygiaeth Ei Mawrhydi dros Addysg a Hyfforddiant yng Nghymru

Ynglŷn ag Ysgol Goronwy Owen

Mae Ysgol Goronwy Owen ym mhentref Benllech, Ynys Môn. Mae'n gwasanaethu'r pentref a'r ardal gyfagos. Cymraeg yw prif gyfrwng a bywyd yr ysgol, ac fe gyflwynir Saesneg yng nghyfnod allweddol 2. Mae 135 disgybl rhwng 3 ac 11 oed ar y gofrestr, yn cynnwys 16 oed meithrin rhan-amser. Mae tua 7% o'r disgyblion yn siarad Cymraeg gartref.

Dros dreigl tair blynedd, tua 10% o'r disgyblion sy'n gymwys i dderbyn prydau ysgol am ddim. Mae hyn yn is na'r ganran genedlaethol, sef 18%. Mae'r ysgol wedi adnabod tua 13% o'i disgyblion fel rhai sydd ag anghenion dysgu arbennig, sydd yn is na'r ganran genedlaethol, sef 21%.

Penodwyd y pennaeth i'w swydd ym mis Medi 2013, ac fe arolygwyd yr ysgol ddiwethaf ym mis Ionawr 2014.

Mae rhagor o wybodaeth ar gael o wefan Llywodraeth Cymru, Fy Ysgol Leol, yn y ddolen isod.
http://mylocalschool.wales.gov.uk/index.html?iath=cym

Crynodeb

Mae'r ysgol yn gymuned ofalgar â naws gynhwysol a hapus lle rhoddir pwyslais cadarn ar ddarparu cymorth pwrpasol i bob unigolyn.

Mae'r pennaeth yn darparu arweinyddiaeth gadarn i'r ysgol, sy'n sicrhau cyfeiriad strategol effeithiol iddi. Mae gan yr holl staff ymrwymiad cryf i ddatblygu a hyrwyddo gwelliannau parhaus a chynaliadwy. Mae'r corff llywodraethol yn adnabod yr ysgol yn dda. Maent yn wybodus am berfformiad yr ysgol ac yn defnyddio'r wybodaeth hon yn feddylgar iawn i herio a dwyn yr ysgol i gyfrif.

Mae staff yn sefydlu perthynas waith arbennig gyda'r disgyblion sy'n meithrin dysgu llwyddiannus. Mae'r drefn o gynllunio gweithgareddau yn seiliedig ar themâu a phrofiadau dysgu diddorol yn sicrhau bod y disgyblion yn cyflawni safonau da. Mae lles pob disgybl yn cael lle blaenllaw yn narpariaeth yr ysgol gyda'r staff yn darparu arweiniad, gofal a chymorth effeithiol ar eu cyfer. Mae disgyblion yn manteisio'n llawn ar y cyfleoedd gwerthfawr a ddarperir iddynt fynegi eu barn a chyfrannu at agweddau pwysig ar waith yr ysgol. O ganlyniad, mae bron pob disgybl yn gwneud cynnydd cadarn a chyson ac yn cyflawni'n dda erbyn Blwyddyn 6.

Maes arolygu	**Barn**
Safonau	**Da**
Lles ac agweddau at ddysgu	**Da**
Addysgu a phrofiadau dysgu	**Da**
Gofal, cymorth ac arweiniad	**Da**
Arweinyddiaeth a rheolaeth	**Da**

Argymhellion

A1 Gwella medrau technoleg gwybodaeth a chyfathrebu (TGCh) ar draws yr ysgol

A2 Gwella presenoldeb

A3 Sicrhau bod blaenoriaethau'r cynllun datblygu wedi eu seilio'n fwy penodol ar wella cyrhaeddiad y disgyblion

Beth sy'n digwydd nesaf

Bydd yr ysgol yn llunio cynllun gweithredu i fynd i'r afael â'r argymhellion o'r arolygiad.

Prif ganfyddiadau

Safonau: Da

Yn ystod eu cyfnod yn yr ysgol, mae bron pob disgybl, gan gynnwys y rhai sydd ag anghenion addysgol arbennig, yn gwneud cynnydd cadarn ac yn cyflawni'n dda erbyn Blwyddyn 6. Mae rhan fwyaf y disgyblion ar draws yr ysgol yn datblygu'n ddysgwyr cydwybodol a hyderus gyda medrau gweithio annibynnol da. Mae hyn yn gryfder nodedig.

Mae medrau llafar rhan fwyaf y disgyblion ar draws yr ysgol yn datblygu'n dda. Maent yn gwrando'n astud ac yn defnyddio ystod gynyddol o eirfa briodol wrth sgwrsio gyda'i gilydd ac oedolion. Erbyn diwedd y cyfnod sylfaen, mae'r rhan fwyaf yn sgwrsio'n hyderus am eu gwaith, gan ddefnyddio iaith a geirfa amrywiol a mynegi barn yn synhwyrol. Mae rhan fwyaf y disgyblion yng nghyfnod allweddol 2 yn ateb cwestiynau'n ddeallus a gwybodus, er enghraifft wrth drafod taith i'r amgueddfa Rufeinig. Maent yn cyrraedd safon dda o ddwyieithrwydd ac yn newid yn rhwydd o un iaith i'r llall wrth drafod eu gwaith.

Mae rhan fwyaf y disgyblion yn y cyfnod sylfaen yn gwneud cynnydd da wrth ddatblygu eu medrau darllen. Maent yn mwynhau darllen ar goedd ac yn gwneud hyn yn gynyddol hyderus. Erbyn diwedd y cyfnod, mae llawer yn darllen gyda lefel dda o gywirdeb, rhuglder ac ystyr. Yng nghyfnod allweddol 2, mae'r rhan fwyaf yn darllen yn rhugl ac ystyrlon yn y Gymraeg a Saesneg, gyda mynegiant effeithiol. Maent yn datblygu eu medrau'n dda wrth gywain gwybodaeth yn eu gwaith ymchwiliol, er enghraifft wrth ddefnyddio ffynonellau gwahanol yn eu hastudiaeth am wrachod Llanddona.

Yn y cyfnod sylfaen, mae rhan fwyaf y disgyblion yn datblygu eu medrau ysgrifennu yn bwrpasol, gan amrywio brawddegau yn fedrus erbyn Blwyddyn 2. Mae llawer yn ysgrifennu portreadau a straeon yn annibynnol. Er enghraifft, maent yn defnyddio ansoddeiriau a geirfa ddiddorol yn hyderus i gyfoethogi'u storïau am archarwyr. Erbyn diwedd cyfnod allweddol 2, mae rhan fwyaf y disgyblion yn ysgrifennu'n fedrus yn y Gymraeg a Saesneg mewn ffurfiau effeithiol ac amrywiol, er enghraifft wrth ysgrifennu darn sy'n rhoi gwybodaeth am afiechyd heintus. Mae cyflwyniad gwaith a llawysgrifen lleiafrif y disgyblion yng nghyfnod allweddol 2 yn dueddol o fod yn flêr.

Mae rhan fwyaf y disgyblion ar draws yr ysgol yn datblygu eu medrau rhifedd yn effeithiol yn eu tasgau ffocws mathemateg. Yn y cyfnod sylfaen, maent â dealltwriaeth dda o batrymau rhif a gwerth lle ac yn defnyddio'r wybodaeth hon yn fedrus i ddatrys problemau. Maent yn trin gwahanol fesuriadau yn bwrpasol, er enghraifft wrth brofi pa ynysyddion sy'n cadw dŵr yn gynnes hiraf. Gallant ddweud yr amser yn gywir mewn fformat analog a digidol. Mae ganddynt ddealltwriaeth dda o briodweddau siapiau rheolaidd ac maent yn adnabod priodweddau siapiau 3D yn dda.

Yng nghyfnod allweddol 2, mae rhan fwyaf y disgyblion yn defnyddio'r pedwar gweithred mathemategol yn bwrpasol, er enghraifft wrth weithio allan prisiau bwydydd gwahanol yn yr archfarchnad. Maent yn cyfrifo perimedr ac arwynebedd yn gywir wrth astudio gwahanol gaeau chwaraeon o amgylch y byd. Mae llawer yn

dehongli data yn ymwneud ag amser, arian, tymheredd a phellter yn fedrus. Mae'r rhan fwyaf yn defnyddio ystod dda o strategaethau cyfrifo pen i ddatrys problemau rhif sy'n mynd yn fwyfwy anodd.

Yn gyffredinol, mae medrau TGCh rhan fwyaf y disgyblion yn datblygu'n briodol ar draws yr ysgol. Yn y cyfnod sylfaen, mae llawer yn defnyddio meddalwedd i greu lluniau, a darnau animeiddio syml wrth ailadrodd stori Tedi yn mynd i'r lleuad. Maent yn llunio graffiau yn addas, er enghraifft wrth gyfrifo'r gwahanol fathau o dai sydd yn Benllech. Mae llawer o ddisgyblion wedi datblygu eu medrau prosesu geiriau i lefel briodol wrth greu stori fer, er enghraifft wrth ddisgrifio eu hantur mewn castell dychmygol.

Yng nghyfnod allweddol 2, mae llawer o ddisgyblion yn cyfuno testun a lluniau i gynhyrchu cyflwyniadau yn effeithiol wrth ymchwilio i'r Ail Ryfel Byd. Mae'r rhan fwyaf wedi datblygu eu medrau prosesu geiriau i lefel briodol, er enghraifft wrth lunio taflen gwybodaeth am Gastell Penrhyn. Fodd bynnag, mae medrau'r disgyblion wedi eu cyfyngu i'r llinyn cyfathrebu gan amlaf ac nid yw medrau defnyddio taenlenni a bâs data y rhan fwyaf o ddisgyblion wedi eu datblygu yn ddigonol.

Lles ac agweddau at ddysgu: Da

Mae ymddygiad bron pob disgybl wrth symud o amgylch yr ysgol, yn ystod cyfnodau hamdden, gwasanaethau ac mewn gwersi yn ardderchog. Maent yn gwrtais iawn wrth gyfarch ei gilydd, staff ac ymwelwyr. Maent yn groesawgar, yn foesgar ac yn trin oedolion ac ymwelwyr gyda pharch.

Mae bron pob disgybl yn deall pwysigrwydd bwyta ac yfed yn iach, ac yn cymryd rhan mewn gweithgareddau i ymarfer y corff yn ddyddiol, er enghraifft rhedeg milltir y dydd. Maent yn teimlo'n ddiogel yn yr ysgol ac yn ymwybodol at bwy i droi mewn achosion o bryder. Mae bron pob disgybl yn deall pwysigrwydd bod yn ddiogel ar-lein, ac yn amlinellu peryglon all godi yn sgil defnydd anaddas o'r we.

Mae rhan fwyaf y disgyblion yn gweithio'n hyderus a chelfydd iawn yn annibynnol, ac mae hyn yn gryfder yn yr ysgol. Mae bron pob un yn dangos agwedd gadarnhaol tuag at eu gwaith; maent yn frwdfrydig ac yn barod i gefnogi ei gilydd yn effeithiol mewn gwersi. Maent yn dangos parch a goddefgarwch tuag at ei gilydd. Erbyn diwedd cyfnod allweddol 2, mae gan rhan fwyaf y disgyblion ddealltwriaeth gadarn iawn o'r hyn sydd angen iddynt ei wneud i wella eu gwaith, ac maent yn cyfrannu'n bwrpasol tuag at gefnogi a gwella dysgu ei gilydd.

Mae bron pob disgybl yn manteisio'n llawn ar y cyfleoedd gwerthfawr a ddarperir iddynt fynegi eu barn ynglŷn ag agweddau pwysig ar waith yr ysgol, ac i gyfrannu at eu lles eu hunain a lles eu cyfoedion. Maent yn gwneud hyn yn effeithiol drwy gyfrwng y cynghorau amrywiol. Mae'r cyngor eco yn rhagweithiol yn plannu coed ar dir yr ysgol a'r cyngor ysgol wedi datblygu trefn wobrwyo ar gyfer ymddygiad da. Mae'r arweinwyr digidol yn frwdfrydig yn eu swydd wrth gynnig cymorth i ddisgyblion ieuengaf gyda agweddau digidol.

Mae llawer o ddisgyblion yn manteisio'n llawn ar y cyfle i ddatblygu'n ddinasyddion cydwybodol. Maent yn casglu arian at achosion da, ac yn ymfalchïo yn llwyddiant eu hymdrechion i sefydlu tŷ a ffynnon ddŵr yn Kenya. Mae mwyafrif y disgyblion yn elwa o brofiadau allgyrsiol fel chwaraeon, ac yn mwynhau cyfnodau preswyl gyda'r Urdd yng Nglan-llyn a Llangrannog.

Mae’r rhan fwyaf o ddisgyblion yn ymwybodol iawn o bwysigrwydd mynychu’r ysgol yn rheolaidd ac yn brydlon. Serch hyn, mae presenoldeb dros y blynyddoedd diwethaf wedi bod yn isel o gymharu ag ysgolion tebyg.

Addysgu a phrofiadau dysgu: Da

Mae staff yn sefydlu perthynas waith arbennig gyda’r disgyblion sy’n meithrin dysgu llwyddiannus. Mae gan yr athrawon ddisgwyliadau uchel ac mae’r disgyblion i gyd yn deall hyn.

Mae’r drefn o gynllunio’r cwricwlwm yn seiliedig ar themâu a phrofiadau dysgu diddorol yn sicrhau bod y disgyblion yn cyflawni safonau da. Nodwedd lwyddiannus ar draws yr ysgol yw’r rhan mae disgyblion yn ei gael i gynnig awgrymiadau a syniadau ar ddechrau pob thema am yr hyn yr hoffent ei astudio. Mae hyn yn ennyn diddordeb a chwilfrydedd disgyblion tuag at ddysgu yn grefftus ac yn cryfhau eu hymrwymiad i’w gwaith.

Mae egwyddorion y cyfnod sylfaen wedi eu gwreiddio’n gadarn iawn. Mae’r staff yn darparu cyfleoedd cyfoethog i’r disgyblion ddatblygu eu medrau a’u gallu i weithio’n annibynnol ac mae hyn yn gryfder amlwg. Er enghraifft, mae llawer o ddisgyblion yn dangos hyder amlwg i ddewis eu gweithgareddau eu hunain a symud yn aeddfed o un i’r llall.

Mae'r ddarpariaeth ar gyfer medrau yn cynnwys cyfleoedd gwerthfawr i ddisgyblion ddatblygu eu medrau llythrennedd Cymraeg, Saesneg a rhifedd mewn amrywiaeth o feysydd cwricwlaidd. Fodd bynnag, nid yw’r cynllunio i ddatblygu medrau TGCh y disgyblion mor effeithiol. O ganlyniad, cyfyng yw’r cyfleoedd iddynt weithio gyda taenlenni a basau data.

Mae’r athrawon yn defnyddio ystod dda o ddulliau addysgu sy’n ennyn cyfranogiad a diddordeb y disgyblion yn llwyddiannus. Maent yn esbonio syniadau newydd mewn dull ystyrlon a pherthnasol ac yn ymestyn y dysgu yn greadigol drwy brofiadau ymarferol. Mae’r tasgau wedi eu cynllunio’n ofalus ar gyfer yr ystod oedran a’r gallu sydd yn y dosbarthiadau. Mae staff yn holi’n dreiddgar er mwyn ehangu dealltwriaeth y disgyblion yn dda ac yn eu hannog i ddefnyddio eu medrau meddwl drwy gydol gwersi.

Mae’r athrawon a’r cymorthyddion yn gweithio’n hynod o effeithiol fel tîm. Mae cyfraniad staff cynorthwyol at ansawdd dysgu’r disgyblion yn sylweddol. Mae’r holl staff yn manteisio ar bob cyfle i gyfoethogi iaith disgyblion, sy’n cyfrannu’n llwyddiannus at eu medrau llefaredd.

Gwna athrawon ddefnydd medrus o ystod o strategaethau asesu. Maent yn cynnig adborth llafar defnyddiol yn ystod gwersi. Ceir enghreifftiau da o adborth ysgrifenedig pwrpasol ac mae sylwadau’r athrawon yn ymateb i dargedau unigol ac yn aml yn cyfeirio at wella medrau'r disgyblion. Fe anogir y disgyblion i fanteisio ar y cyfle i wella eu gwaith trwy ymateb i sylwadau’r athrawon. Ceir enghreifftiau da o hyn mewn iaith. Mae cyfleoedd cyson i ddisgyblion werthuso eu gwaith a gwaith disgyblion eraill. Mae hyn yn sicrhau bod disgyblion, yn gynnar iawn, yn deall pa mor dda maent yn ei wneud a beth sydd angen iddynt ei wneud i wella eu gwaith.

Gofal, cymorth ac arweiniad: Da

Mae'r ysgol yn gymuned ofalgar â naws gynhwysol a hapus lle rhoddir pwyslais cadarn ar ddarparu cymorth pwrpasol i bob unigolyn. Mae lles pob disgybl yn cael lle blaenllaw yn narpariaeth yr ysgol gyda'r staff yn darparu arweiniad, gofal a chymorth effeithiol ar eu cyfer. O ganlyniad, mae bron pob un disgybl yn teimlo'n ddiogel yn yr ysgol ac yn ymddwyn yn dda iawn. Mae trefniadau'r ysgol ar gyfer diogelu disgyblion yn bodloni gofynion ac nid ydynt yn destun pryder.

Mae'r ysgol yn hyrwyddo datblygiad ysbrydol, moesol a chymdeithasol disgyblion yn llwyddiannus. Mae'r staff yn annog y disgyblion i ddatblygu'n ddinasyddion cyfrifol, sy'n barod i helpu eraill, yn fedrus. Mae parchu aml-ddiwylliannau, hybu agweddau ar amrywiaeth a datblygu tegwch a chyfle cyfartal yn elfennau cryf o ddiwylliant yr ysgol. Mae gwasanaethau cyd-addoli yn gyfleoedd gwerthfawr i ddisgyblion fyfyrio ac ystyried anghenion eraill mewn awyrgylch ysbrydol. Cyfoethogir hyn ymhellach trwy wahodd ymwelwyr i'r ysgol, fel y rheithor lleol.

Mae gan yr ysgol bartneriaeth gref â'r rhieni. Mae'r ysgol yn gweithredu polisi drws agored yn llwyddiannus ac yn cyfathrebu'n effeithiol gyda rhieni i sicrhau eu bod yn ymwybodol o ddigwyddiadau a gwaith yr ysgol. Mae adroddiadau i rieni yn bwrpasol ac yn ddefnyddiol i rieni. Maent yn amlinellu'n glir sut mae'r disgyblion yn cyflawni ac yn darparu targedau ar yr hyn sydd angen iddynt ei wneud i wella.

Mae'r athrawon yn defnyddio'r gweithdrefnau olrhain cynnydd yn briodol i adnabod yn gyflym y disgyblion sydd angen her neu gymorth penodol. Mae'r rhaglenni ymyrraeth a'r gefnogaeth o fewn y dosbarthiadau yn bodloni anghenion y disgyblion yn dda. Mae cynlluniau addysg unigol y disgyblion sydd ag anghenion addysgol arbennig yn bwrpasol ac yn cynnwys targedau meintiol i ddiwallu eu hanghenion. Caiff y cynlluniau eu hadolygu'n drylwyr a rheolaidd ar y cyd â'r disgyblion a'u rheini. O ganlyniad, mae bron pob un disgybl yn gwneud cynnydd cadarn o'u mannau cychwyn.

Mae'r staff yn cynnig llawer o gyfleoedd i'r disgyblion gyfrannu at waith yr ysgol drwy fod yn aelodau o amryw bwyllgorau ac wrth gynllunio gweithgareddau dysgu drwy awgrymu yr hyn yr hoffent ei astudio yn y gwaith themâu. Mae'r cyfleoedd hyn yn datblygu medrau arwain y disgyblion yn effeithiol ac yn dylanwadu ar fywyd yr ysgol yn dda.

Mae gan yr ysgol weithdrefnau effeithiol i annog disgyblion i fwyta ac yfed yn iach ac mae'r staff yn hybu eu dealltwriaeth o bwysigrwydd cadw'n heini yn llwyddiannus. Mae cyfleoedd cyson i'r disgyblion ymuno yn y sesiynau 'dal i fynd', sef rhedeg o gwmpas y buarth, sydd yn cyfrannu'n dda at wella eu ffitrwydd. Mae ymweliadau gan unigolion fel yr heddwas cymunedol yn codi ymwybyddiaeth y disgyblion o beryglon camddefnyddio sylweddau ynghyd â pheryglon defnyddio'r we yn dda. O ganlyniad, mae bron pob un disgybl yn deall pwysigrwydd gofalu am eu hiechyd a chadw'n ddiogel ar-lein.

Mae arweinwyr yn darparu gwybodaeth gynhwysfawr i rieni o bwysigrwydd mynychu'r ysgol yn rheolaidd, ynghyd â chydweithio agos gyda'r swyddog lles i wella'r sefyllfa. Er gwaethaf holl ymdrechion yr ysgol, ni fu gwelliant mewn presenoldeb dros amser.

Arweinyddiaeth a rheolaeth: Da

Mae'r pennaeth yn darparu arweinyddiaeth gadarn i'r ysgol, sy'n sicrhau cyfeiriad strategol effeithiol a diwylliant sy'n hyrwyddo gwelliant parhaus. Mae ganddi weledigaeth eglur sy'n seiliedig ar sicrhau bod lles disgyblion a staff yn rhan ganolog o waith yr ysgol a bod ffocws cryf ar annog y dysgwyr i gyrraedd eu llawn botensial. Mae'n cyfleu'r weledigaeth honno i'r staff, disgyblion, rhieni a'r llywodraethwyr yn llwyddiannus iawn. O ganlyniad, mae gan bawb ddisgwyliadau uchel ohonynt eu hunain, ei gilydd ac o safonau cyflawniad disgyblion.

Nodwedd gref yw'r modd y mae cyfrifoldebau'n cael eu dosrannu'n effeithiol. Mae hyn yn rhan o strategaeth yr ysgol i ddatblygu medrau staff a hybu cydweithio a rhannu arfer dda. O ganlyniad, mae gweithdrefnau cyfathrebu eglur rhwng yr holl staff. Maent yn cydweithio'n hynod o effeithiol fel tîm ac yn cyfarfod yn rheolaidd i fonitro a gwerthuso cynnydd yn erbyn blaenoriaethau'r ysgol. Mae gan yr holl staff ymrwymiad cryf i ddatblygu a hyrwyddo gwelliannau parhaus a chynaliadwy. Enghraifft dda o hyn yw'r modd llwyddiannus mae'r ysgol yn cyfoethogi'r ddarpariaeth i ddatblygu medrau annibynnol y disgyblion a'u gallu i wella eu gwaith eu hunain.

Mae blaenoriaethau'r ysgol ar gyfer gwella yn seiliedig ar amrediad da o dystiolaeth uniongyrchol ac mae dealltwriaeth y staff ohonynt yn gadarn. Cyfeiria'r cynllun gwella yn effeithiol at y camau i'w cymryd, y meini prawf llwyddiant, amseriad a chyfrifoldeb, trefniadau monitro a chyllidebu. Fodd bynnag, er bod adroddiadau monitro yn canolbwyntio ar yr addysgu, dysgu a darpariaeth, maent yn rhy gyffredinol. Oherwydd hyn, nid yw'r blaenoriaethau'n ddigon penodol na meintiol er mwyn gwella cyrhaeddiad y disgyblion.

Mae'r corff llywodraethol yn adnabod yr ysgol yn dda. Maent yn wybodus am berfformiad yr ysgol ac yn defnyddio'r wybodaeth hon yn feddylgar iawn i herio a dwyn yr ysgol i gyfrif.

Un o rinweddau cryfaf arweinyddiaeth yr ysgol yw'r cyfleoedd cyfoethog a ddarperir i staff ddatblygu'n broffesiynol. Mae ganddi weithdrefnau rheoli perfformiad cadarn sy'n cyfoethogi datblygiad proffesiynol y staff yn llwyddiannus ac yn cael effaith gadarnhaol ar safonau. Enghraifft nodedig o'r gweithgareddau hyn yw'r ffordd mae darpariaeth y cyfnod sylfaen wedi ei sefydlu'n effeithiol.

Mae gwariant yn cysylltu'n dda ag amcanion, targedau a chynlluniau gwella'r ysgol. Mae'r pennaeth a'r llywodraethwyr yn monitro ac yn rheoli gwariant yn ofalus ac yn sicrhau bod yr adnoddau ariannol yn cael eu defnyddio'n llawn i gefnogi blaenoriaethau ar gyfer gwella. Yn dilyn problemau anodd yn y gorffennol, mae cynllun cynhwysfawr ar waith i ddatrys y sefyllfa o or-wario. Mae defnydd effeithiol o'r grant datblygu disgyblion i gynnal yr ychydig iawn o ddisgyblion sy'n gymwys i dderbyn prydau ysgol am ddim wedi arwain at gynnydd yn safonau disgyblion, yn arbennig wrth wella eu medrau darllen a'u hunanhyder.

Sail dystiolaeth ar gyfer yr adroddiad

Cyn yr arolygiad, bu arolygwyr:

- yn dadansoddi deilliannau o'r holiadur i rieni a holiadur i ddisgyblion, ac ystyried barn athrawon, staff a'r corff llywodraethol/aelodau'r pwyllgor rheoli' trwy eu hymatebion i'w holiadur

Yn ystod yr arolygiad, bu arolygwyr:

- yn cynnal cyfarfod â rhieni i glywed eu barn am yr ysgol a'i heffeithiolrwydd
- yn cyfarfod â'r pennaeth, y llywodraethwyr, uwch arweinwyr ac arweinwyr canol ac athrawon unigol i werthuso effaith gwaith yr ysgol
- yn cyfarfod â disgyblion i drafod eu gwaith, gwrando arnynt yn darllen a chael eu barn am agweddau amrywiol ar eu hysgol
- yn cyfarfod â grwpiau o ddisgyblion mewn rolau arwain, fel cynrychiolwyr y cyngor ysgol a'r pwyllgor eco
- yn ymweld â sampl eang o ddosbarthiadau, gan gynnwys grwpiau cymorth dysgu, a'r ganolfan adnoddau arbenigol (lle y bo'n briodol), ac yn ymgymryd ag amrywiaeth o deithiau dysgu i arsylwi disgyblion yn dysgu ac i weld staff yn addysgu mewn amrywiaeth o leoliadau, gan gynnwys ystafelloedd dosbarth, grwpiau cymorth (lle y bo'n briodol), ac mewn ardaloedd awyr agored
- yn ymweld â'r ganolfan adnoddau arbenigol yn yr ysgol i weld dysgu'r disgyblion (lle y bo'n briodol)
- yn arsylwi ac yn siarad â disgyblion amser cinio ac amser egwyl, ac mewn sampl o glybiau ar ôl ysgol
- yn mynychu gwasanaethau ac addoli dyddiol ar y cyd
- yn edrych yn fanwl ar brosesau hunanwerthuso'r ysgol
- yn ystyried cynllun gwella'r ysgol ac yn edrych ar dystiolaeth i ddangos pa mor dda roedd yr ysgol wedi bwrw ymlaen â gwelliannau a gynlluniwyd
- yn craffu ar amrywiaeth o ddogfennau'r ysgol, gan gynnwys gwybodaeth am asesu a chynnydd disgyblion, cofnodion cyfarfodydd staff a'r corff llywodraethol, gwybodaeth am les disgyblion, gan gynnwys diogelu disgyblion, a chofnodion hyfforddiant a datblygiad proffesiynol staff

Ar ôl yr arolygiad ar y safle a chyn cyhoeddi'r adroddiad, fe wnaeth Estyn:

- adolygu canfyddiadau'r arolygiad ochr yn ochr â'r dystiolaeth ategol gan y tîm arolygu er mwyn dilysu, safoni a sicrhau ansawdd yr arolygiad

Copïau o'r adroddiad

Mae copïau o'r adroddiad hwn ar gael gan yr ysgol ac ar wefan Estyn (www.estyn.llyw.cymru)

Mae Estyn yn arfarnu effeithiolrwydd darparwr gan ddefnyddio graddfa bedwar pwynt ar gyfer barnau:

Rhagorol	Perfformiad ac arferion cryf iawn, cynaledig
Da	Nodweddion cryf, er y gall fod angen gwella mân agweddau
Digonol ac angen gwelliant	Cryfderau'n gorbwyso gwendidau, ond agweddau pwysig y mae angen eu gwella
Anfoddhaol ac angen gwelliant ar frys	Gwendidau pwysig yn gorbwyso cryfderau

Lluniwyd yr adroddiad hwn yn unol ag Adran 28 Deddf Addysg 2005.

Cymerwyd pob rhagofal posibl i sicrhau bod y wybodaeth yn y ddogfen hon yn gywir adeg ei chyhoeddi. Dylid cyfeirio unrhyw ymholiadau neu sylwadau ynglŷn â'r ddogfen hon/cyhoeddiad hwn at:

Yr Adran Gyhoeddiadau
Estyn
Llys Angor, Heol Keen
Caerdydd
CF24 5JW neu drwy anfon e-bost at cyhoeddiadau@estyn.llyw.cymru

Mae'r cyhoeddiad hwn a chyhoeddiadau eraill gan Estyn ar gael ar ein gwefan: www.estyn.llyw.cymru

Ⓗ Hawlfraint y Goron 2019: Gellir ailddefnyddio'r adroddiad hwn yn ddi-dâl mewn unrhyw fformat neu gyfrwng ar yr amod y caiff ei ailddefnyddio'n gywir ac na chaiff ei ddefnyddio mewn cyd-destun camarweiniol. Rhaid cydnabod y deunydd fel hawlfraint y Goron a rhaid nodi teitl yr adroddiad penodol.

Dyddiad cyhoeddi: 09/12/2019